

Emakeele ausambast

Mitmed inimesed on küsinud, miks peaksime ausamba eesti emakeelele püstitama just Kadri-nasse. Kes pole rajoonilehe pidev lugeja, aga sooviks küsimusele põhjalikumalt vastust saada, tutvugu Rein Siku nädalalõpujutuga 5. märtsi ajalehes «Punane Täht».

Tsiteerin: «Üheski teises maa-nurgas pole tegutsenud nii palju kirjandusnimesi kui Virumaal, ütleb Odette Kirss. Ja Kadri-nat näikse varade poolest eriti õnnis-tatud olevat...» Ilmselt piisab selle väite tõestamiseks nende ini-meste nimedest, kes maakeele arendamisse on suure töö pannud: Heinrich Stahl, Reiner Brocmann, Johann Gottlieb Schwabe, Arnold Friedrich Johann Knüppfer, Friedrich Reinhold Kreutzwald. Eesti XX sajandi kultuurilukku on jälje jätnud Rudolf Põldmäe oma perega. Nende kodu Viru tä-navas külastasid Karl Eduard Sööt, Bernhard Kangro, Heiti Talvik, Kersti Merilaas, August Annist, Gustav Suits, Jakob Liiv, Laugasted — inimesed, kelle pa-nust eesti kirjandusse on võima-tu üle hinnata.

Summade kogumine Eesti Kul-tuurifondi sihtotstarbeliste anne-tustena on alles algusjärgus. See-pärast pole veel kuigi palju teha jõutud. 3., 10. ja 17. juu-ni ning 1. juuli ajalehest «Sirp ja Vasar» võib lugeda, et Ilumäe kolhoos annetas 150 rubla, sanatooriumi «Tervis» 251. vahetus 10, Rakvere Teater 784,50, Kadri-na EPT restaureerimise ja mehhaniseerimise tsehh 105, Keele ja Kirjanduse Instituudi töötajad 65, Hulja sovhoos 422,54 rubla. Lisaks neile on teada järgmised annetused: «Viruvärgi» Tänapäeva korjandus 425,58, üle-jäänud päevade korjandus 200,49, E. Vilde nim. kolhoosi õpetajapree-mia laureaadid 100, Piret Sade 10, «Viruvärgi» raamatukojsjon 349,40, Rakvere rajooni raamatukogutöötajad 135, Kadri-na Kul-tuurimaja klubi «Kuldne Sügis» liikmed 50 rubla. Üldsummale li-sanduvad veel Rein Siku mitme artikli honorar, Ants Silla artik-li honorar viimasest ajalehe «Sirp ja Vasar» numbrist.

Mai lõpupäevil oli Rakvere Koduloomuuseumis luule- ja proosaõhtu. Kohaletulnud kuu'a-sid Linda Olmaru emotsionaalses esituses eesti autorite loomingut, millele järgnenud annetused moodustasid 106 rubla. Loodetavasti saab sellest õhtust alguse tava koguneda muuseumi, et kuulata eesti luulet ja anda oma panus emakeele ausamba jaoks. Viimase teadaoleva annetusena tõi Leenart Üllaste Rakvere linnusesse 25 rubla.

Eestimaal on praegu teoksil palju korjandusi, millel ülevabä-riigiline tähtsus. Emakeele samba rajamine peaks olema eelkõige Virumaa asi ja seepärast tuleks edaspidi suuremaid annetusi loota just kohalikest asutustelt ja ette-võtetelt, majanditelt ja üksikisi-kutelt.

Olav MÄE

Selle loo honorar läheb autori soovil emakeeleausamba rajami-seks.